

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 647/2021-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného JUDr. Danielom Tarbajom, advokátom, Zámocká 525/28, Stropkov, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13Csp/171/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13Csp/171/2018 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Prešov **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 13Csp/171/2018 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Okresný súd Prešov **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **384,08 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 647/2021-14 z 30. novembra 2021 prijal v celom rozsahu na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13Csp/171/2018 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že v napadnutom konaní vedenom pred okresným súdom o uplatnenom nároku na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 300 eur, v ktorom je v procesnej pozícii žalobcu, dochádza k zbytočným prietiahom. Predmetný nárok si uplatnil z dôvodu porušenia práv a povinností stanovených normami spotrebiteľského práva judikovaného rozsudkom okresného súdu z 20. februára 2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 22. februára 2018.

3. Žaloba o priznanie uvedeného primeraného finančného zadosťučinenia bola okresnému súdu doručená 11. septembra 2018, avšak tento okrem doručenia vyjadrenia žalovanej sťažovateľovi vo veci po vyše 3 rokoch od podania žaloby nielenže nerozhodol, ale ani nevykonal žiaden procesný úkon.

4. Sťažovateľ tiež konštatoval, že podstatou a zmyslom podanej žaloby bolo docieľiť funkcie primeraného finančného zadosťučinenia v zmysle zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, a to dosiahnuť sankčný a odradzujúci účinok, keďže zo strany žalovanej spoločnosti dochádza na finančnom trhu k dlhodobému a opakujúcemu sa porušovaniu práv spotrebiteľov. Zároveň uviedol, že, vychádzajúc z rozhodovacej praxe všeobecných súdov, problematiku týkajúcu sa rozhodovania o nároku na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v spotrebiteľskom práve nemožno hodnotiť ako skutkovo, procesne ani právne zložitú.

5. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že okresný súd v napadnutom konaní porušil jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby prikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietiahov a zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 4 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

II.

Vyjadrenie okresného súdu, replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti odkázal na priložené vyjadrenie zákonného sudcu, z ktorého vyplýva, že ústavnú sťažnosť považuje ako celok v jej podstate za nedôvodnú, a to jednak poukazom na nepravdivosť tvrdení sťažovateľa o jeho neskúsenosti so súdnou mocou a nedostatku nápravy, ďalej vágny postup a nečinnosť jeho právneho zástupcu vo veci, ako aj zjavný nedostatok tvrdení odôvodňujúcich požadované primerané finančné zadosťučinenie. Zákonný sudca poukázal na časové súvislosti sťažovateľom podanej sťažnosti predsedovi súdu 3. septembra 2021, odpovede na túto sťažnosť a podanej ústavnej sťažnosti s dôrazom na to, že v primeranej lehote (22. septembra 2021) bol vo veci stanovený termín

verejného vyhlásenia rozsudku na 8. október 2021, keď bol rozsudok aj skutočne vyhlásený a jeho písomné vyhotovenie následne stranám (po predĺžení lehoty na písomné vyhotovenie) 13. januára 2022 už aj doručené. Uvedené podľa neho môže svedčiť o tom, že skutočným účelom ústavnej sťažnosti nie je tzv. náprava, ale jej samoučelné podanie pre dosiahnutie zisku, s čím môže súvisieť aj paušálne odôvodnenie ústavnej sťažnosti a všeobecné a vágne odôvodnenie požadovaného finančného zadosťučinenia.

7. Zákonný sudca v súvislosti s vytýkanou nečinnosťou sťažovateľa uviedol, že na uznesenie súdu s výzvou, aby sa v stanovenej lehote vyjadril k vyjadreniu žalovaného, nijako nereagoval a pred sťažnosťou predsedovi súdu nevyužil žiadne prostriedky na urýchlenie konania, ktorými by zároveň prezentoval svoj zvýšený záujem na jeho výsledku. Tiež poukázal na to, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti neuviedol žiadne konkrétne skutkové tvrdenia, ktoré by charakterizovali reálny vznik a rozsah jeho údajnej ujmy. Vo vzťahu k pociťovaniu výrazného stresového napätia poukázal na jeho pasivitu a úplnú absenciu urgencií alebo iného aktívneho záujmu o stav konania až do podania sťažnosti predsedovi súdu, čo vôbec nesvedčí o jeho údajnej ujme a o tom, ako mu na danom konaní osobitne záleží. Zákonný sudca upriamil pozornosť aj na zjavný nepomer výšky požadovaného finančného zadosťučinenia a žalovanej sumy a zdôraznil, že základným účelom konania na ústavnom súde má byť ochrana základných práv, prípadné finančné zadosťučinenie má plniť len doplnkovú funkciu, ak by sa satisfakcia v podobe prípadného samotného rozhodnutia ústavného súdu o porušení práva a zjednaní nápravy vzhľadom na nejaké konkrétne okolnosti javila ako nedostatočná, čo však v danom prípade zo strany sťažovateľa nijako tvrdené a vysvetlené nie je.

II.2. Replika sťažovateľa:

8. Sťažovateľ vo svojej replike vyjadril nesúhlas s tvrdeniami a argumentáciou okresného súdu. Pokiaľ ide o početnosť súdnych konaní, v ktorých je účastníkom, uviedol, že práve ich početnosť stresové a psychické vypätie občana iba stupňuje. K súdom vytýkanej nečinnosti sťažovateľa poukázal na to, že do podania ústavnej sťažnosti využil cestu sťažnosti na prietahy v konaní adresovanú predsedovi súdu. Zároveň považuje za zarážajúce, aby sa žalobca voči súdu mal neustále dopytovať urýchleného konania, ako to uvádza súd vo svojom vyjadrení, keďže je povinnosťou súdu konať v súlade s princípom rýchlosti. Sťažovateľ zdôraznil, že na prvoinštančné rozhodnutie čakal cca 3 roky a 1 mesiac a na doručenie písomného vyhotovenia rozsudku ďalšie 3 mesiace. Tiež namieta tvrdenie okresného súdu o vágnosti a neprecíznosti jeho žaloby, keďže súd bez pojednávania postupom podľa § 297 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) formou verejného vyhlásenia rozsudku a na základe jeho vraj vágnych tvrdení žalobe, čo sa týka základu, vyhovel. Svoju žalobu tak, čo sa týka obsahu, skrz prizmu princípu rýchlosti a hospodárnosti konania koncipoval spôsobom a formou, aby konajúci súd mal k dispozícii všetky relevantné skutočnosti a podklady potrebné na rozhodnutie vo veci. Pokiaľ ide o náhradu trov konania a primerané finančné zadosťučinenie, podľa sťažovateľa ich nepriznanie by predstavovalo neadekvátny zásah do jeho majetkového práva, pričom výška požadovaného finančného zadosťučinenia je primeraná a za rozhodujúci faktor je potrebné považovať dĺžku konania.

9. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože na základe ústavnej sťažnosti, vyjadrenia okresného súdu, repliky sťažovateľa a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

12. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

13. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 17 CSP, ktorý určuje, že súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

15. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, kde je sťažovateľ žalobcom v konaní o nároku na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 300 eur, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka

konania pred okresným súdom nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovávanej veci.

16. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že v predmetnom konaní sťažovateľ neprispel k jeho predĺženiu. Na druhej strane je však potrebné poukázať na to, že sa značnú dobu (od októbra 2018 do septembra 2021, keď podal sťažnosť predsedovi súdu na prietahy v konaní) nezaujímal o priebeh konania, neurgoval posun v konaní či rozhodnutie. Počas konania si teda riadne nestrážil svoje práva [vigilantibus iura (obdobne pozri aj III. ÚS 382/08 a III. ÚS 254/09, I. ÚS 780/2014, I. ÚS 148/2016)], o to zvlášť, ak bol riadne zastúpený osobou práva znalou (advokátom). Ústavný súd tieto skutočnosti preto zohľadnil pri rozhodovaní o finančnom zadosťučinení.

17. Pokiaľ ide o hodnotenie postupu okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietahov v doterajšom priebehu konania, ústavný súd z vyjadrenia okresného súdu a predloženého súdneho spisu zistil, že okresný súd bol v napadnutom konaní nečinný v období od októbra 2018 do septembra 2021, teda takmer tri roky.

18. Vo vzťahu k obrane okresného súdu, resp. konajúceho sudcu, spočívajúcej v argumentácii o neprimeranom počte vecí jemu pridelených na vybavenie, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

19. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

20. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

21. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, mu prikázal, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietahov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená.

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

23. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 4 000 eur, čo odôvodnil dĺžkou napadnutého konania, dlhoročnou nečinnosťou súdu a s tým súvisiacimi pocitmi výrazného stresového vypätia.

24. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

25. Ústavný súd pri rozhodovaní otázky priznania finančného zadosťučinenia aplikoval zásadu spravodlivosti, zohľadnil konkrétne okolnosti prípadu a zároveň sa riadil úvahou, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou.

26. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, berúc do úvahy predmet konania, správanie a aktivitu sťažovateľa (bod 16), ako aj skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa bolo už vo veci rozhodnuté rozsudkom (8. októbra 2021), deklarovanie porušenia práv sťažovateľa predstavuje podľa názoru ústavného súdu dostatočné zavŕšenie poskytnutej ústavnoprávnej ochrany, preto mu požadované primerané finančné zadosťučinenie nepriznal a v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

IV.

Trovy konania

27. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

28. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

29. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 384,08 eur z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2021 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 181,17 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 10,87 eur. Náhradu za ďalší úkon právnej služby – repliku sťažovateľa zo 7. februára 2022, ústavný súd sťažovateľovi nepriznal, pretože obsah uvedeného podania nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci.

30. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. februára 2022

Peter Straka
predseda senátu